

Vervolgonderzoek realisatie drijvend zonneveld Hattemerbroek

In het kader van de Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

Vervolgonderzoek realisatie drijvend zonneveld Hattemerbroek

In het kader van de Wet Natuurbescherming
‘soortenbescherming’

In opdracht van:

Ekwadraat
Postbus 827
8901 BP LEEUWARDEN
Contactpersoon: Dhr. N. La Crois

Uitgevoerd door:

Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Auteur: Rody Schröder en Bas Voerman
Collegiale toetsing: Bas Voerman
Veldwerk: Ykelien Damstra, Rody Schröder en Anton van Triest

Datum: Juli 2021

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Foto voorzijde: zandwinplas Hattemerbroek.

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie:
www.ecochore.nl

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL	4
2. INVENTARISATIEOPZET	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
3. Onderzoeksresultaten	6
3.1 Kranswieren	6
3.2 Rugstreeppad	6
3.3 Vissen	6
3.4 Overige waarnemingen	7
4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING	8
4.1 Kranswieren	8
4.2 Rugstreeppad	8
4.3 Vissen	8
4.4 Overige soorten	8
5. CONCLUSIE EN ADVIES	9
LITERATUUR	10
BIJLAGE 1: FOTO'S AANVULLEND ONDERZOEK	11

1. AANLEIDING EN DOEL

Op een zandwinplas aan de Oostersedijk nabij Hattermerbroek, is de eigenaar voornemens een drijvend zonneveld te realiseren. Ekwadraat is belast met de voorbereiding en ontwikkelingen van dit zonneveld.

Middels de Wet Natuurbescherming wordt een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Als er plannen zijn om bepaalde (ruimtelijke) handelingen uit te voeren of wijzigingen aan te brengen in het bestemmingsplan, zal er onderzocht moeten worden of deze plannen, of onderdelen hiervan, nadelige effecten kunnen hebben op aanwezige, of mogelijk aanwezige, beschermde flora en fauna. Door het uitvoeren van een natuurtoets kan worden bepaald of dier- en plantsoorten negatieve gevolgen kunnen ondervinden van de werkzaamheden dan wel dat er gezocht moet worden naar mitigerende en/of compenserende maatregelen. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn dat een ontheffing moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Dit is in de meeste gevallen de betreffende provincie waarin het project ligt.

Om aan de Zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Wet Natuurbescherming, is aan Ecochore Natuurtechniek opdracht gegeven voor de uitvoering van een quickscan natuurtoets om zo de mogelijk negatieve effecten op flora en fauna in kaart te brengen (Voerman, 2020). Hieruit is gebleken dat er vervolgonderzoek noodzakelijk is naar de volgende soorten en/of soortgroepen:

- Kranswieren
- Rugstreeppad
- Vissen

Onderhavige rapportage beschrijft de bevindingen en de wettelijke consequenties van dit vervolgonderzoek.

2. INVENTARISATIEOPZET

Voor het vervolgonderzoek naar kranswieren, rugstreeppad en vissen zijn voor op deze soorten/soortgroepen geëigende methodieken gehanteerd welke hieronder worden beschreven.

2.1 Onderzoeksmethodiek

Kranswieren

Tijdens het vissen-onderzoek is met behulp van een hark aan een lang touw vanuit de boot op diverse locaties (oeverzone en midden plas) de bodem afgezocht op de aanwezigheid van kranswieren. Met deze methode kunnen monsters van de aanwezige kranswieren worden genomen waarna deze kunnen worden gedetermineerd.

Rugstreeppad

Het 'Kennisdocument Rugstreeppad juli 2017' {BIJ12, 2017} vormde de basis van het onderzoek. Hieronder is daarvan een samenvatting opgenomen.

Ten behoeve van het aantonen van voortplanting van rugstreeppad, dienen in de periode 15 april - 31 mei 2 avondbezoeken aan het plangebied te worden gebracht. Tijdens dit bezoek wordt er geluisterd of er kooractiviteit is. Het onderzoek vindt plaats tijdens gunstige omstandigheden (niet te koud en weinig wind). Indien geen spontaan roepende mannetjes worden gehoord, dan wordt met behulp van een geluidsdrager het geluid van roepende mannetjes afgespeeld. Indien in deze periode geen rugstreeppadden zijn gehoord, wordt in de periode juni-juli nog 1 aansluitend (extra) avondbezoek gebracht.

Indien in de periode 15 april-31 mei rugstreeppadden zijn gehoord tijdens de kooractiviteit, dan wordt in de periode 15 juni-juli het gebied overdag aanvullend onderzocht op de aanwezigheid van eisnoeren of larven van de rugstreeppad. Omdat eisnoeren en larven soms lastig te vinden zijn, wordt op dezelfde dag op de oever van het voortplantingswater gezocht naar juveniele rugstreeppadden. Met beide methodieken kan de eventuele aanwezigheid van voortplantingsplaatsen voldoende worden aangetoond.

Vissen

Vanwege de diepte van de plas (8-10 meter) met steil oplopende oevers, was het gebruik van een zegen (net) niet zinvol. Hierom zijn de oevers van de gehele plas met behulp van een boot met 2 ecologen elektrisch afgevist waarbij alle gevangen soorten op naam zijn gebracht en geteld.

3. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het vervolgonderzoek per soort en/of soortgroep weergegeven.

In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en eventuele aanbevelingen beschreven.

3.1 Kranswieren

Ondanks gerichte zoekacties zijn in de zandwinplas geen kranswieren aangetroffen. Hiermee is aanwezigheid redelijkerwijs uitgesloten.

3.2 Rugstreeppad

De rugstreeppad is op de volgende data auditief onderzocht:

Bezoekdatum	Starttijd	Weersgesteldheid
29-05-2021	21:00 - 22:30	bewolking 1/8, windkracht 1 NO Bft, 16 °C, droog
02-06-2021	21:00 - 22:30	bewolking 4/8, windkracht 2 ZO Bft, 19 °C, droog
07-07-2021	22:00 - 23:30	bewolking 4/8, windkracht 2 ZW Bft, 21 °C, droog

De avondbezoeken zijn uitgevoerd tijdens gunstige weersomstandigheden (windkracht 1-3 Bft en droog). Alleen op de avond van 29 mei 2021 was de temperatuur iets aan de lage kant. Om nog binnen de door BIJ12 geadviseerde periode te kunnen onderzoeken is toch besloten die avond te onderzoeken.

Iedere avond is het geluid van de rugstreeppad afgespeeld om eventueel aanwezige mannetjes te stimuleren te gaan roepen.

In de avond van 7 juli zijn alle zandige (kale) oevers afgelopen op zoek naar (late) eisnoeren en juveniele rugstreeppadden.

Gedurende de 3 bezoeken zijn geen rugstreeppadden gehoord en/of gezien in de zandwinplas in het Hattermerbroek.

3.3 Vissen

Het visonderzoek is uitgevoerd op 24 juni 2021 - zie onderstaande tabel.

Bezoekdatum	Starttijd	Weersgesteldheid
24-06-2021	dagbezoek	bewolking 6/8, windkracht 2 N Bft, 19 °C, droog

Tijdens de visstandbemonstering zijn de volgende 8 vissoorten en aantallen per lengteklasse gevangen:

	Baars	3-5 cm: 1 ex.	5-10 cm: 29 exx.	10-15 cm: 2 exx.
	Bittervoorn	3-5 cm: 4 exx.	5-10 cm: 1 ex.	
	Blankvoorn	5-10 cm: 21 exx.	10-15 cm: 42 exx.	15-25 cm: 1 ex.
	Brasem	10-15 cm: 1 ex.		
	Kleine modderkruiper	5-10 cm: 1 ex.		
	Paling	>40 cm: 5 exx.		
	Snoek	25-40 cm: 1 ex.	> 40 cm: 5 exx. (1 dood ex.)	
	Vetje	5-10 cm: 3 exx.		

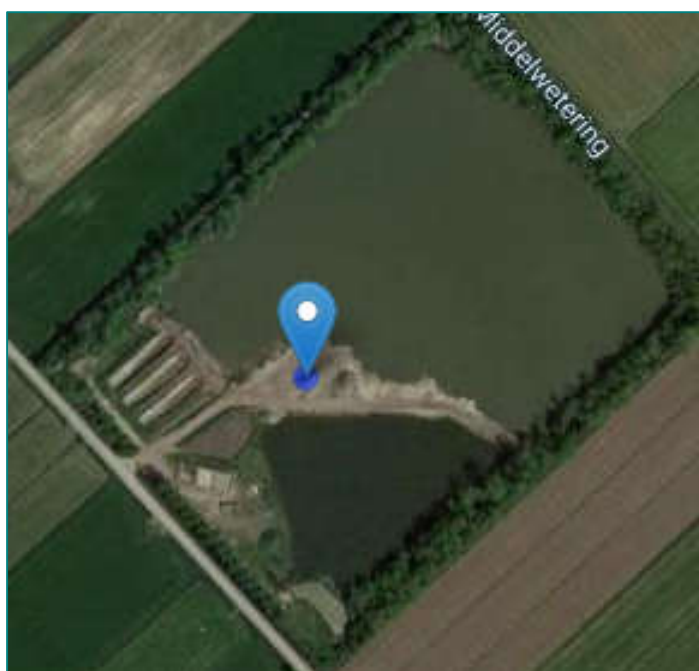
Geen van de aangetroffen soorten zijn beschermd middels de Wet natuurbescherming of opgenomen in de Rode lijst van bedreigde vissen.

3.4 Overige waarnemingen

Tijdens het vervolgonderzoek zijn ook waarnemingen verricht aan andere soorten. Het betreft: bastaardkikker, havik, kleine plevier, meerkikker, meerkoet en oeverwaluw.

- De bastaardkikker en meerkikker zijn vastgesteld in de zandwinplas.
- De havik werd eenmalig ter plaatse waargenomen. Mogelijk broedt deze roofvogel met categorie 4 jaarrond beschermde nesten, in de houtopstanden direct grenzend aan de zandwinplas. Dit is niet bevestigd.
- De kleine plevier heeft succesvol gebroed in het terrein. Er zijn van deze soort 3 pullen (jongen) waargenomen. De broedplaats betreft het grotendeels onbegroeide terrein rondom de oeverwaluwkolonie (zie figuur 1).
- Van de meerkoet is een nest vastgesteld aan de rand van de plas.
- De oeverwaluw heeft in 2021 een kolonie met minimaal 25 nesten gehad binnen de grenzen van het plangebied. Deze nesten zitten in steile kanten van een zandbult midden op het terrein (zie figuur 1).

Figuur 1. Locatie kolonie oeverwaluwen in zandwinplas Hattermerbroek.

4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

4.1 Kranswieren

Omdat er geen kranswieren zijn aangetroffen kan redelijkerwijs worden gesteld dat deze soorten, inclusief bedreigde soorten van de Rode lijst, niet voorkomen in de zandwinplas in de Hattermerbroek.

Door het ontbreken van kranswieren zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

4.2 Rugstreeppad

Omdat er geen rugstreeppadden zijn aangetroffen, kan redelijkerwijs worden gesteld dat deze soort de zandwinplas in de Hattermerbroek niet als voortplantingsplaats gebruiken. Het aangrenzende landbiotoop (onder andere het opgespoten terrein en de houtopstanden) vormt hiermee dan ook geen landbiotoop voor rugstreeppadden.

Door het ontbreken van een populatie rugstreeppadden zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

4.3 Vissen

Geen van de gevangen vissen is beschermd of staat op de Rode lijst van bedreigde vissoorten.

Door het ontbreken van beschermde en/of Rode lijstgenoteerde vissoorten zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

Advies

Geen van de gevangen vissen is beschermd of staat op de Rode lijst van bedreigde vissoorten. Deze groep van soorten vormt daardoor geen belemmering voor de geplande ontwikkelingen. In het kader van de Zorgplicht van de Wet natuurbescherming, wordt geadviseerd om een zone open water van circa 25 meter breed rondom de zonnepanelen vrij te houden. Hierdoor wordt voldoende zoninval in deze brede oeverzone van de plas gegarandeerd. Dit is van belang voor oogjagers als bijvoorbeeld snoek en overige vispopulaties en is noodzakelijk voor het behoud van submerse watervegetatie. Hiervan zullen alle aanwezige soorten vissen, amfibieën en vogels profiteren.

4.4 Overige soorten

Bastaard- en meerkikker

De vastgestelde bastaard- en meerkikker zijn vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten zijn daardoor geen nadere maatregelen noodzakelijk voor het plaatsen van de zonnepanelen. Indien de 25 meter zonnepanelenvrije zone zal worden aangehouden, zal voor beide amfibiesoorten voldoende leefgebied overblijven voor een duurzame populatie.

Havik

Indien een zonnepanelenvrije zone van 25 meter tussen oever en zonnepanelen wordt aangehouden, wordt geen negatief effect verwacht op een mogelijk in de omliggende opgaande houtopstanden broedende havik. Tussen de opgaande begroeiing en de plas bevindt zich immers nog een wilgenstruweel met een breedte van gemiddeld 5-10 meter. Hiermee is de bufferzone tussen het zonnepanelenveld en een mogelijk aanwezig havikhorst minimaal 30-40 meter. De inschatting is dat deze breedte voldoende is om verstoring van het nest in de broedtijd te voorkomen. Hierom is voor deze soort geen aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Oeverwaluw

In het kader van de Zorgplicht van de Wet natuurbescherming wordt geadviseerd om een duurzame oeverwaluw aan te leggen. Hiermee blijft de kolonie van de plas behouden en kan zich wellicht uitbreiden. Het is raadzaam het aanleggen van een dergelijke natuurlijke of kunstmatige wand in afstemming met een ecoloog te realiseren.

5. CONCLUSIE EN ADVIES

Op de planlocatie is een natuuronderzoek uitgevoerd in de vorm quickscan natuuronderzoek aangevuld met vervolgonderzoek. Aan de hand van de hierdoor verkregen gegevens is een goed beeld ontstaan van de waarde van de planlocatie voor kranswieren, rugstreeppad en vissen. Daarnaast is de aanwezigheid van enkele overige diersoorten bekend geworden.

Uit het vervolgonderzoek blijkt dat er geen kranswieren en rugstreeppadden aanwezig zijn in de plas. Van de aangetroffen vissoorten zijn geen beschermde soorten of bedreigde soorten van de Rode lijst bekend geworden. Hierdoor zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk voor het plaatsen van het drijvende zonneveld.

Advies

Voor het behoud van de vispopulaties wordt in het kader van de Zorgplicht van de Wet natuurbescherming geadviseerd om een 25 meter brede zone met open water rondom de zonnepanelen te handhaven waardoor een zone zonbeschenen, open water behouden blijft. Deze zone is van groot belang voor de vispopulaties als ook de populaties van amfibieën en moeras- en watervogels. Door deze zone blijft immers de aanwezige moerasvegetatie en wilgenstruwelen als leefgebied van genoemde soortgroepen behouden.

Oeverzwaluwen

Om de aanwezige kolonie oeverzwaluwen binnen het plangebied te behouden, wordt geadviseerd om een duurzame oeverzwaluwwand aan te leggen. Een dergelijke wand kan bestaan uit een (half)natuurlijk opgebouwde oever als ook een kunstmatige wand. Doordat voor het goed functioneren van een dergelijke zone voor een kolonie oeverzwaluwen diverse verschillende voorwaarden en mogelijkheden van toepassing zijn, is het raadzaam deze maatregelen af te stemmen met een ecooloog.

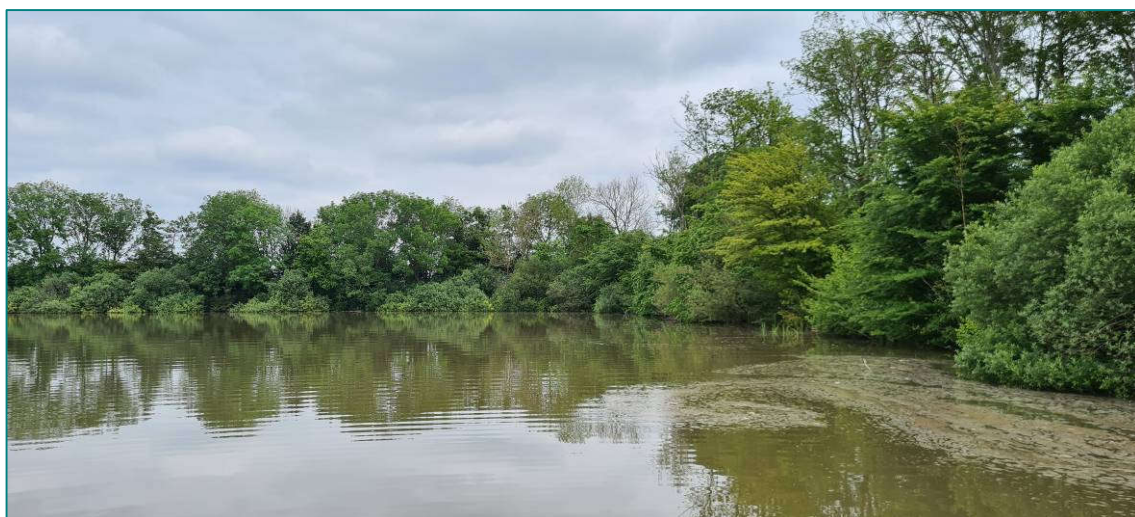

LITERATUUR

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Rugstreeppad, versie 1.0 (publicatienummer BIJ12-2017-017). BIJ12, Utrecht.
- Voerman, B., 2020. Quicksan natuuronderzoek realisatie drijvend zonneveld Hattemerbroek. Rapportnummer 201189. Ecochore Natuurtechniek, Eibergen.

BIJLAGE 1: FOTO'S AANVULLEND ONDERZOEK

Onderzochte plas met moerasvegetaties en wilgenstruwelen in de oeverzones.

Gevangen snoek.

Gevangen brasem.

Gevangen bittervoorn.

Gevangen blankvoorn en bittervoorn.

Gevangen baars en blankvoorn.